

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни «Облік у зарубіжних
країнах» для студентів напрямку 6.030509 –
облік і аудит

Затверджено
на засіданні Вченої ради
академії

УДК 657.2:339.7(076)

Робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання до вивчення дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» для студентів напрямку 6.030509 – облік і аудит / Укл.: В.Д. Зелікман, О.Л. Єрьоміна, А.О. Безгодкова. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2014. – 52 с.

Наведені загальні методичні вказівки до вивчення дисципліни «Облік у зарубіжних країнах», література, що рекомендується, робоча програма та пояснення до окремих тем, перелік лабораторних занять, індивідуальне завдання за варіантами та вказівки до його виконання.

Призначена для студентів заочної форми навчання напрямку 6.030509 – облік і аудит.

Укладачі: В.Д. Зелікман, канд. техн. наук, доц.
О.Л. Єрьоміна, ст.викл.
А.О. Безгодкова, ст. викл.

Відповідальний за випуск Г.О. Король, канд. екон. наук, проф.

Рецензент Д.Є. Козенков, канд. екон. наук, доц. (НМетАУ)

© Зелікман В.Д., Єрьоміна О.Л.,
Безгодкова А.О., 2014
© Національна металургійна
академія України, 2014

ВСТУП

У сучасних умовах гармонізації систем бухгалтерського обліку у світі та безперервного процесу наближення вітчизняної системи обліку до міжнародних стандартів особливого значення набуває дослідження та осмислення зарубіжного облікового досвіду. Цим зумовлена важливість вивчення майбутніми фахівцями з обліку і аудиту дисципліни «Облік у зарубіжних країнах», предметом якої є теоретичні засади та практичні аспекти методики та організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності у зарубіжних країнах, специфіка їх регулювання та характерні особливості обліку окремих елементів.

«Облік у зарубіжних країнах» є однією з базових дисциплін для студентів, які навчаються за напрямом підготовки 6.030509 – облік і аудит. В результаті її вивчення студент повинен вивчити основні системи бухгалтерського обліку, які використовуються у світовій практиці, засвоїти основні положення міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, опанувати теоретичні основи та набути практичні навички складання фінансових звітів згідно з вимогами міжнародних стандартів.

Дисципліна «Облік у зарубіжних країнах» тісно пов'язана з більшістю дисциплін природничо-наукової та професійної і практичної підготовки, які складають навчальний план за напрямом підготовки «Облік і аудит». Її опануванню передують вивчення дисциплін «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік І», «Фінансовий облік II», «Управлінський облік», «Організація обліку». Набуті знання і вміння використовуються при підготовці до державної атестації.

1 ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Дисципліна «Облік у зарубіжних країнах» викладається студентам усіх форм навчання за напрямом підготовки 6.030509 – облік і аудит. Відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів студенти заочної форми навчання опановують дисципліну «Облік у зарубіжних країнах» на V курсі у IX семестрі.

Загальний обсяг дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» становить 144 академічні години і для студентів заочної форми навчання включає 20 годин аудиторних занять, які містять 12 годин лекцій, 8 годин лабораторних робіт а також 124 години самостійної роботи студентів. Розподіл навчальних годин за видами навчального навантаження дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» для студентів заочної форми навчання напряму 6.030509 – облік і аудит наведений в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Розподіл навчальних годин дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» за видами навчального навантаження (витяг з навчального плану напряму 6.030509 – облік і аудит заочної форми навчання)

Се- местр	Усього годин	Аудиторні заняття:				Само- стійна робота	Види контролю
		всього	лекції	лабораторні роботи	практичні заняття		
IX	144	20	12	8	–	124	індивідуальне завдання; екзамен

Робоча навчальна програма з дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» з вказівкою тем, що викладаються на аудиторних заняттях, наведена в розділі 3, перелік лабораторних робіт за темами дисципліни наведений в розділі 4.

Запорукою успішного оволодіння дисципліною є самостійна робота над підручниками та навчальними посібниками. Самостійну роботу потрібно вести систематично, за певним планом, складеним самим студентом.

Вивчати теми рекомендується в такій послідовності:

- 1) ознайомлення зі змістом теми за програмою;
- 2) уважне читання відповідних розділів підручників та навчальних посібників;
- 3) конспектування матеріалу, що вивчається;
- 4) виконання індивідуального завдання.

Варіанти індивідуальних завдань, вихідні дані та методичні вказівки до їх виконання наведені в розділі 5 даних методичних вказівок.

Індивідуальні завдання повинні бути виконані і оформлені відповідно до встановлених правил, зареєстровані в деканаті заочного факультету та на кафедрі обліку і аудиту.

Після отримання зарахованого індивідуального завдання студент має врахувати всі вказані рецензентом зауваження та внести необхідні виправлення.

Перевірка знань студентів з дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» здійснюється шляхом екзамену, який проводиться в IX семестрі в письмовій формі.

2 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

При вивченні дисципліни потрібно ознайомитися з основною нормативною та фаховою літературою вітчизняних та закордонних авторів з питань обліку у зарубіжних країнах.

Нижче наводяться нормативні матеріали, підручники та навчальні посібники, необхідні та достатні для вивчення дисципліни:

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/?uid=1139.1.1549&title>.

2. Галузіна С. М., Пупшис Т. Ф. Международный учет и аудит. – СПб.: Питер, 2006. – 272 с.

3. Международный бухгалтерский учет GAAP и IAS. Справочник бухгалтера от А до Я / Сост. Матвеева В.М. – М.: Издательство «Дело и Сервис», 2008. – 192 с.

4. Качалин В.В. Финансовый учет и отчетность в соответствии со стандартами GAAP. – М.: Эксмо, 2007. – 400 с.

5. Международные стандарты финансовой отчетности. Справочное руководство / под ред. Л. В. Горбатовой: Волтерс Клувер, 2006. – 556 с.

6. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.

7. Єрємін О.Л., Безгодкова А.О. Облік у зарубіжних країнах. Розділ 1. Облік грошових коштів, розрахунків з дебіторами, товарно-матеріальних запасів, довгострокових активів: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2007. – 45 с.

8. Єрємін О.Л., Безгодкова А.О. Облік у зарубіжних країнах. Розділ 2. Облік зобов'язань, власного капіталу та розподіл прибутку. Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2007. – 42 с.

До додаткової літератури відносяться джерела, які можуть замінити основну літературу у разі її відсутності, а також призначені для більш поглибленого та розширеного вивчення дисципліни. До них відносяться наступні підручники, навчальні посібники та інші видання:

9. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета / Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 496 с.

10. Єфіменко В. Лук'яненко Л. І. Облік у зарубіжних країнах: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / За ред. В. І. Єфіменка. – К.: КНЕУ, 2005. – 211 с.

11. Воронко Р. М. Облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник. – Львів: Магнолія, 2009. – 744 с.

12. О.М. Губачова, С.І. Мельник. Облік у зарубіжних країнах: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.

13. Полякова Л.М., Мохняк В.С. Основи обліку в зарубіжних країнах: Навч. посібник. – Львів: Вид. Нац. університету «Львівська політехніка», 2006. – 248 с.

14. Матюха М. Облік у зарубіжних країнах: Навчальний посібник для дистанційного навчання / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна». Інститут дистанційного навчання. – К.: Університет «Україна», 2007. – 274 с.

15. Шандурська В. Облік у зарубіжних країнах: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Харківський національний аграрний ун-т ім. В.В.Докучаєва. — Харків, 2004. — 244с.

16. Малькова Т.Н. Теория и практика международного бухгалтерського учета: Учеб. пособие. – СПб.: Издательский дом «Бизнес-пресса», 2001. – 336 с.

17. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Я. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.

18. Кочерга С.В., Пилипенко К.А. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник. – К.: УНЛ, 2005. – 216 с.

19. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник. – К.: Знання, 2006. – 311 с.

20. Литвин Н.Б. Облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2007. – 208 с.

21. Маляревський Ю.Д., Фартушняк О.В., Пасічник І.Ю. Облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник. – Харків: Видавничий дім «ІНЖЕК», 2003. – 164 с.

22. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами. Практичний посібник. – К.: Лібра, 2004. – 840 с.

23. Методичні вказівки до організації дипломного проектування і оформлення дипломних проектів і робіт для студентів усіх спеціальностей і форм навчання / Укл.: А. К. Тараканов, Г.О. Білай, І.І. Бойко та ін. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2000. – 75 с.

Слід зазначити, що у зв'язку з достатньо частими змінами та доповненнями у законодавчих та нормативних актах, які регламентують ведення обліку як за національними стандартами окремих країн, так і за міжнародними стандартами, основним джерелом інформації з дисципліни

«Облік у зарубіжних країнах» є Інтернет-ресурси та фахові періодичні видання. Тому для опанування дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» на належному рівні студентам необхідно постійно стежити за новими положеннями, що публікуються в офіційних виданнях та в періодичній літературі.

3 РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Розподіл навчальних годин дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» для студентів заочної форми навчання між темами і видами занять наведений в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Розподіл навчальних годин дисципліни «Облік у зарубіжних країнах»
за темами та видами занять

Тема	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6
1. Міжнародні системи обліку та шляхи їх гармонізації	1	—	—	9	10
2. Загальноприйняті принципи обліку та їх відзнаки	1	—	—	9	10
3. Міжнародні стандарти формування фінансової звітності	1	—	—	9	10
4. Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація	1	2	—	12	15
5. Консолідована звітність	—	2	—	9	11

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
6. Облік грошових коштів	1	—	—	8	9
7. Облік розрахунків з дебіторами	1	—	—	8	9
8. Облік товарно-матеріальних запасів	1	—	—	8	9
9. Облік довгострокових активів	1	—	—	8	9
10. Облік фінансових вкладень	1	—	—	8	9
11. Основи управлінського обліку	—	2	—	8	10
12. Облік короткострокових зобов'язань	1	—	—	8	9
13. Облік довгострокових зобов'язань	1	—	—	8	9
14. Облік власного капіталу та розподіл прибутку	1	2	—	12	15
Разом	12	8	—	124	144

Нижче наводиться робоча програма дисципліни і методичні вказівки до вивчення окремих тем. Вказана кількість годин включає час як на аудиторну, так і на самостійну роботу.

Тема 1. Міжнародні системи обліку та шляхи їх гармонізації (10 годин)

Основні етапи світового розвитку бухгалтерського обліку. Фактори, що впливають на розвиток обліку. Класифікація систем обліку. Гармонізація практики бухгалтерського обліку.

При вивченні цієї теми слід ознайомитись з основними етапами розвитку бухгалтерського обліку в світі. Необхідно усвідомити зв'язок зародження обліку з початком економічної діяльності людського суспільства, зрозуміти, як виникнення господарства, процесів обміну, алфавіту та елементарної арифметики сприяло розвитку обліку. Слід звернути увагу на те, що історія бухгалтерського обліку нараховує багато сторіч, причому облік розвивався одночасно у різних країнах, набуваючи певних національних особливостей. За цей час практично кожна країна внесла свій внесок у розвиток обліку – крім загальних облікових принципів і положень виникли і розвинулися національні наукові школи і напрямки, що відображали економічні і геополітичні особливості окремих країн. Зокрема, у Франції облік вважали функцією управління з усіма наслідками, що з цього випливають; в Іспанії акцентували увагу на юридичній спрямованості обліку, трактуючи кожен факт господарського життя як договір; у Німеччині основна увага приділялася мистецтву записів із метою надання фактам господарського життя визначеного порядку.

Для розуміння того, як розвивається система бухгалтерського обліку і звітності у кожній окремій країні, необхідно розглянути основні чинники, що впливають на особливості створення і функціонування облікових систем. До таких чинників можна віднести: вплив головних фахівців і фахових організацій; економічні наслідки від прийняття тієї або іншої системи; загальну економічну ситуацію у країні; податкову політику; національні особливості; користувачів та цілі, що вони ставлять перед собою; юридичне середовище; джерела фінансування; мову; вплив інших країн.

Необхідно усвідомити, що для більш точного визначення подібностей і розходжень у системах обліку різних країн, обрання системи,

що найбільше підходить для даної країни та визначення проблем, з якими можна зіткнутись, потрібна класифікація систем обліку. Студент повинен засвоїти основні класифікаційні ознаки діючих систем обліку та вміти охарактеризувати ці системи.

Слід зрозуміти, що правила ведення та регулювання бухгалтерського обліку залежать від документів законодавчих органів, документів державних органів (коли органи, що призначені державою, мають право формулювати та інтерпретувати норми обліку та звітності), документів професійних та приватних організацій, які можуть випускати звіти, що мають статус нормативних документів, розробок, що виконані з приватної ініціативи. Необхідно дослідити особливості законодавчого регулювання обліку в різних країнах, розглянути загальні характеристики регулювання обліку, основні фахові бухгалтерські організації, вимоги до фахівців з обліку та до їх кваліфікації, а також питання сертифікації та атестації фахівців у цих країнах.

Особливу увагу слід приділити гармонізації обліку, під якою розуміється процес зростання сполучності практик бухгалтерського обліку різних країн шляхом обмеження ступеня їх варіації. Необхідно зрозуміти, що суб'єктами гармонізації обліку є політичні, професійні, міжнародні та регіональні організації. Слід розглянути діяльність Ради ЄЕС щодо стандартизації та уніфікації обліку і звітності у її країнах – членах ЄЕС, зокрема: Четверту директиву (78/660/ЄЕС) від 25.07.78 р., що регламентує річну звітність компаній: склад, формати, оцінку статей і правила подання; Сьому директиву (83/349/ЄЕС) від 13.06.83 р., що регламентує принципи і правила складання консолідованих фінансових звітів; Восьму директиву від 10.04.84 р. про кваліфікацію і роботу аудиторів; Директиву від 08.12.86 щодо річної і консолідованої звітності банків та інших фінансових організацій тощо. Потрібно ознайомитись з діяльністю Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standards Committee, КМСБО), провідною організацією з розробки єдиних облікових стандартів в світі, створеною для забезпечення гармонізації фінансової звітності.

Література [3,5,6,7,11,14, 17-20].

Тема 2. Загальноприйнятні принципи обліку та їх відзнаки (10 годин)

Технологічний процес обліку і його місце в системі управління. Користувачі облікової інформації. Основні принципи обліку.

При вивченні цієї теми слід розглянути бухгалтерський облік як процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень, та дослідити місце бухгалтерського обліку в сучасній системі управління.

Необхідно усвідомити, що у загальному плані технологія бухгалтерського обліку включає ідентифікацію явищ і господарських операцій; вибір операцій, що підлягають обліку; вимірювання в натуральних та грошових вимірниках; реєстрацію, що полягає у хронологічному та систематичному відображенні господарських операцій в регістрах бухгалтерського обліку; комунікацію інформації; підготовку звітності; аналіз та інтерпретацію звітності.

Особливу увагу слід приділити дев'яти основним етапам облікового циклу, до яких відносяться: аналіз господарських операцій; запис операцій у журналі; розноска операцій у головній книзі; складання перевірного балансу; проведення трансформаційних записів; трансформація перевірного балансу; підготовка фінансової звітності; закриття рахунків і записи в журналі та головній книзі; підготовка перевірного балансу після закриття рахунків.

Слід також розглянути систему облікових регістрів, що застосовується для обліку операцій – Журнал реєстрації операцій та Головну книгу, а також допоміжні журнали: обліку реалізації; обліку закупок; обліку грошових надходжень тощо. Необхідно ознайомитись з деякими особливостями, що склалися у світовій практиці щодо оформлення бухгалтерських записів.

Потрібно усвідомити, що усі користувачі інформації можуть бути розподілені на три групи: ті, що керують підприємством; ті, що знаходяться зовні підприємства і мають прямі фінансові інтереси; ті особи, групи або агентства, які проявляють непрямий фінансовий інтерес до

підприємства. Слід розглянути особливості кожної групи користувачів з точки зору інформаційних потреб. Необхідно зрозуміти, що запорукою відповідності облікової інформації основним інформаційним потребам її користувачів є дотримання принципів обліку. Принципи обліку – це узагальнені правила та підходи, якими слід керуватись при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій та відображенні результатів їх у фінансовій звітності. На підставі принципів підприємство формує свою облікову політику – правила і процедури, обрані керівництвом підприємства для складання фінансової звітності.

Особливу увагу слід приділити загальноприйнятим принципам фінансового обліку (Generally Accepted Accounting Principles – GAAP). Необхідно розглянути чотири рівні системи GAAP, які визначають обов'язковість виконання тих або інших документів, прийнятих уповноваженими організаціями: рівень I – офіційно встановлені стандарти обліку, вони є основними обов'язковими стандартами обліку; рівень II – документи, прийняті уповноваженими професійними бухгалтерськими організаціями, які затверджені у відповідному порядку і встановлюють певні бухгалтерські стандарти або описують загальноприйняту існуючу практику, і до яких слід звертатись у тих випадках, якщо бухгалтерське трактування облікового факту не представлено в документах першого рівня; рівень III – практика, що склалася, і документи, які є «загальноприйнятими», оскільки є переважаючим способом обліку в певній галузі або широко використовуються в конкретній ситуації; рівень IV – бухгалтерська практика, рекомендована іншими документами і бухгалтерською літературою. Слід усвідомити, що обов'язковими можна вважати тільки документи першого рівня, документи другого і третього рівня є переважними, четвертого – рекомендованими.

Потрібно розглянути основні принципи обліку: автономності, безперервності діяльності, повноти, грошового вимірювання, реєстрації, нарахування, періодичності, обачності, суттєвості, відповідності, постійності, – та зрозуміти, як впливає кожен з цих принципів на формування облікової політики.

Література [3, 8, 16, 17, 18, 20].

Тема 3. Міжнародні стандарти формування фінансової звітності (10 годин)

Концептуальна основа обліку. Етапи розробки міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS).

При вивченні цієї теми слід розглянути Концептуальну основу обліку, розроблену КМСБО, її основні елементи та загальну структуру. Необхідно усвідомити важливість концептуальної основи обліку: для розробки нових та перегляду чинних нормативних актів з бухгалтерського обліку; для прийняття рішень, які ще не врегульовані нормативними актами; для допомоги користувачам облікової інформації в уразумінні даних, які містяться у звітності; для забезпечення фахівців, які зайняті регулюванням бухгалтерського обліку, інформацією щодо підходів, які використовуються при проведенні такої роботи.

Необхідно дослідити основні етапи розробки міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, а саме: формування Редакційної комісії; розробка проекту міжнародного стандарту; підготовка робочого проекту положень стандарту; затвердження Правлінням робочого проекту положень стандарту; складання плану розробки міжнародного стандарту; підготовка проекту міжнародного стандарту.

Особливу увагу слід приділити змісту Міжнародних стандартів фінансової звітності (International Financial Reporting Standards), які регламентують правила складання фінансової звітності, необхідної зовнішнім користувачам для прийняття ними економічних рішень стосовно підприємства. Рекомендується розглядати стандарти у такій послідовності: зміст стандарту, застосування у обліково-аналітичному процесі, можливість використання стандарту для аудиту. Слід звернути увагу на те, що кожен стандарт містить інформацію за наступними обов'язковими пунктами:

- об'єкт обліку – визначення об'єкта обліку та основних понять, пов'язаних з цим об'єктом;
- визнання об'єкта обліку – опис критеріїв віднесення об'єктів обліку до різних елементів звітності;

– оцінка об'єктів обліку – рекомендації щодо використання методів оцінки та вимоги до оцінки різних елементів звітності;

– відображення у фінансовій звітності – розкриття інформації про об'єкт обліку в різних формах фінансової звітності.

Література [1, 3, 10, 13].

Тема 4. Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація (15 годин)

Склад, призначення та загальна методика складання фінансової звітності за Міжнародними стандартами. Основні форми фінансової звітності підприємства згідно з МСБО. Особливості складання фінансової звітності SME. XBRL-звітність.

При вивченні цієї теми слід розглянути нормативну базу з формування фінансової звітності. Необхідно з'ясувати, що питання складання та форми звітності регулюються міжнародними стандартами бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності», 7 «Звіт про рух грошових коштів», 32 «Фінансові інструменти: подання», 34 «Проміжна фінансова звітність». Потрібно дослідити цілі, методику складання та формати звітності, уявити відмінності міжнародної фінансової звітності від звітності вітчизняної.

Необхідно розглянути фінансову звітність як сукупність форм звітності, складених на основі даних фінансового обліку з метою отримання користувачами узагальненої інформації про фінансовий стан і діяльність підприємства, а також про зміни у його фінансовому стані за звітний період за встановленою формою для прийняття цим користувачем ділових рішень.

Слід розглянути склад, структуру та особливості складання основних форм фінансової звітності за МСБО. Необхідно дослідити Звіт про фінансовий стан (Баланс), його побудову, зміст та особливості оцінки його статей, розглянути Звіт про прибутки та збитки, його зміст, формати та особливості складання за одноступеневою та багатоступеневою формою. Потрібно також розглянути Звіт про рух грошових коштів, його зміст та методику складання за прямим та за непрямим методами, а також склад та особливості складання Звіту про зміни у власному капіталі.

Особливу увагу слід приділити фінансовій звітності підприємств малого бізнесу (*SME – Small and Medium Enterprises*) згідно з Міжнародним стандартом фінансової звітності для малих та середніх підприємств 3.

Необхідно також ознайомитись із перспективами складання фінансової звітності в електронній формі. Потрібно розглянути загальні принципи складання звітності у форматі XBRL (*eXtended Business Report Language*) та основні переваги такої звітності для користувачів.

Література [1-2, 5, 8, 21-22].

Тема 5. Консолідована звітність (11 годин)

Особливості фінансової звітності консолідованої групи. Склад, структура та основні вимоги до консолідованої фінансової звітності. Методика складання консолідованих фінансових звітів за міжнародними стандартами.

При вивченні цієї теми слід зрозуміти, у яких обставинах виникає необхідність складання консолідованої звітності. Необхідно розглянути МСФО 3 «Об'єднання бізнесу», яке передбачає два основних методи обліку – метод придбання та метод злиття або об'єднання інтересів. Слід зрозуміти, що об'єднання обліковується за методом придбання, якщо материнська компанія виплачує готівкою гроші чи видає боргові зобов'язання, набуваючи акцій іншої компанії. Потрібно також приділити увагу методам злиття, які застосовуються, коли акції дочірньої компанії набуті прямим обміном на акції материнської компанії та акціонери дочірньої компанії стають акціонерами батьківської. Особливу увагу слід приділити процесу утворення гудвілу як різниці між ціною набуття та ринковою вартістю придбаних активів, зрозумівши методику обліку гудвілу та його амортизації.

Необхідно розглянути процес консолідації фінансової звітності згідно з Міжнародним стандартом фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність». Слід усвідомити, що консолідована звітність складається шляхом послідовного об'єднання статей, вказаних у фінансових звітах материнської та дочірньої компаній.

Потрібно зрозуміти основні принципи консолідації звітів та алгоритм складання консолідованого балансу та консолідованого звіту про фінансові результати. Необхідно визначити випадки, у яких від материнського підприємства не вимагається надання консолідованої звітності.

Слід звернути увагу на те, що консолідація звітів за методом придбання відрізняється від консолідації за методом злиття – необхідно зрозуміти відмінності цих методів, визначити їх переваги та недоліки.

Потрібно також розглянути особливості теорії і практики консолідації фінансової звітності у різних країнах.

Література [1, 2, 4, 5, 13].

Тема 6. Облік грошових коштів (9 годин)

Склад грошових коштів та порядок їх відображення у звітності. Облік готівкових грошових коштів. Облік коштів на рахунках в банку. Особливості обліку грошових коштів в іноземних валютах.

При вивченні цієї теми необхідно усвідомити поняття грошових коштів, які є найліквіднішою частиною активів підприємства. Слід визначити, що до грошових коштів згідно з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку відносяться: готівка, яка зберігається на підприємстві; гроші в банках; банківські векселі; грошові чеки та перекази від клієнтів. У зарубіжних країнах для обліку грошових коштів найчастіше використовуються такі рахунки: *Cash on hand* (готівка), *Cash on bank* (гроші у банку), *Petty Cash Fund* (фонд дрібних сум). За дебетом рахунків відображається надходження грошей; за кредитом – їх витрата.

Слід звернути увагу на порядок контролю касових операцій і грошей у касі, зокрема – на наявні системи внутрішнього контролю, уявити принципи їх побудови. Потрібно розглянути систему обліку так званих «м'яких чеків». Для відображення виявлених нестач або надлишків грошей по касі використовується рахунок «Нестачі або надлишок по касі», що є активно-пасивним: він дебетується на величину нестачі та кредитується на величину надлишку. Потрібно розглянути рух грошей по рахунках та порядок відображення сальдо рахунків у звітності.

Доцільно приділити увагу методиці створення фонду дрібних сум, які використовуються фірмами для здійснення невеликих витрат («авансова система»). Потрібно розглянути процеси та облік формування фонду, виплати з нього, поповнення фонду, врегулювання нестач та надлишків. Також слід розглянути ваучерну систему – систему контролю за грошовими платежами, за якою кожна виплата і списання грошей розглядаються і затверджуються до факту сплати грошей. Потрібно звернути увагу на оформлення ваучерів, їх реєстрацію, порядок зберігання та сплати.

Потрібно дослідити порядок обліку грошових коштів на банківських рахунках. Особливу увагу слід приділити банківським звітам, Дебет-меморандуму та Кредит-меморандуму, а також порядку урегулювання розходжень в обліку операцій між банком та клієнтом і процесу формування узгоджувальних таблиць.

Необхідно розглянути підходи до обліку операцій в іноземних валютах з використанням різних рахунків – реєстрація прибутків і збитків у дві операції, відкладення прибутків і збитків у дві операції та реєстрація прибутків і збитків в одну операцію. Слід ознайомитись з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», який регламентує визначення і первісне відображення операцій в іноземній валюті, відображення балансових статей в іноземній валюті, облік курсових різниць, переведення звітності зарубіжних підприємств та розкриття інформації про вплив зміни валютного курсу.

Також потрібно розглянути питання розкриття інформації про вплив валютних курсів, зрозуміти сутність та відмінності методів обліку впливу інфляції, які базуються на концепціях збереження капіталу. Зазвичай використовується дві концепції – концепція збереження фізичного капіталу та концепція збереження фінансового капіталу. На базі цих концепцій збудовано два методи обліку інфляції – облік поточної вартості та облік загальної купівельної спроможності. Потрібно розглянути алгоритми використання зазначених методів та визначити умови їх використання.

Література [1,2,3,4,5,6,7,8,11,14-17,18,19,20].

Тема 7. Облік розрахунків з дебіторами (9 годин)

Поняття дебіторської заборгованості та її види. Облік дебіторської заборгованості та її відображення у звітності. Методика розрахунку та обліку сумнівної дебіторської заборгованості. Облік наданих знижок, повернення товарів та дисконтів при розрахунках. Облік векселів до одержання.

При вивченні цієї теми необхідно зрозуміти, що дебіторська заборгованість – це заборгованість інших підприємств перед підприємством, яке розглядається. Традиційно вона поділяється на такі види: торгова заборгованість або рахунки до одержання; вексельна заборгованість та інша заборгованість (так звана неторгова заборгованість – по авансах, відсотках, службовцям тощо). Згідно з міжнародною практикою обліку дебіторська заборгованість виникає у момент відвантаження товарів та виставлення платіжних документів і у той же час повинна бути відображена на відповідних рахунках.

Слід усвідомити, що згідно з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку сумнівний борг – це дебіторська заборгованість, яка може бути непогашена через неплатоспроможність боржника, а безнадійний борг – це дебіторська заборгованість, яка не може бути погашена через неплатоспроможність боржника. У міжнародній практиці безнадійну дебіторську заборгованість прийнято списувати на витрати підприємства. Для цього використовується метод прямого списання безнадійних боргів, але згідно з принципом обачності підприємство повинно наприкінці року визначити суму безнадійних боргів та сформувати резерв для їх погашення. При цьому для визначення суми резерву можуть використовуватись різні методи – на підставі даних бухгалтерського балансу; на підставі звіту про прибутки та збитки та методом періодизації заборгованості. Потрібно розглянути усі ці методи, їх сутність та використання у системі рахунків підприємства.

Особливу увагу слід приділити методиці відображення в обліку знижок з цін, що їх надають клієнтам, повернення товарів та податку на додану вартість. Потрібно розглянути види знижок та їх відображення в обліку.

Потрібно розглянути операції з векселями, зрозуміти відмінності між відсотковими та дисконтованими векселями. Слід дослідити порядок розрахунку та обліку доходів по векселях. Також потрібно приділити увагу питанням визначення сум погашення векселю, визначення облікової ставки та вартості дисконтованого банком векселю, відображення цих операцій у обліку.

Література [1, 11, 16, 17, 18, 19, 20].

Тема 8. Облік товарно-матеріальних запасів (9годин)

Економічна сутність та склад елементів товарно-матеріальних запасів. Системи постійного та періодичного обліку товарно-матеріальних запасів. Методи оцінки товарно-матеріальних запасів. Відображення запасів у звітності.

При вивченні цієї теми слід розглянути питання змісту, оцінки та подання в балансі товарно-матеріальних запасів, які регулюється міжнародним стандартом обліку 2 «Запаси». Товарно-матеріальні запаси складають значну частину активів підприємства та відображаються у балансі серед поточних активів.

Необхідно звернути увагу на існування двох систем обліку запасів: системи постійного та системи періодичного обліку запасів. При застосуванні системи постійного обліку запасів їх рух відображується безпосередньо на рахунку «Складські запаси» впродовж звітного періоду. Залишок по рахунку «Складські запаси» відображається в балансі. Система періодичного обліку запасів передбачає, що детальний облік запасів впродовж звітного періоду на рахунку «Складські запаси» не ведеться – на цьому рахунку відображається тільки початковий залишок, який був визначений наприкінці минулого звітного періоду в результаті інвентаризації. Слід усвідомити різницю в обліку запасів, визначити особливості обліку надходження, вибуття та залишків запасів за цими двома системами, дослідити переваги та недоліки кожної з цих систем.

Потрібно дослідити основні методи оцінки запасів. За міжнародними стандартами обліку в країнах ринкової економіки застосовують декілька методів оцінки запасів, найважливішими з яких є: FIFO («first in – first

out»: «перше надходження – перше вибуття»), середньозважена собівартість, LIFO («*last in – first out*»: останнє надходження – перше вибуття») та ідентифікована собівартість конкретної партії.

Метод FIFO припускає, що запаси, які придбані першими, першими відпускаються на виробництво, тому запаси списуються за цінами перших надходжень, а залишки запасів на кінець звітного періоду оцінюються за цінами останніх надходжень. За методом середньозваженої собівартості як витрачені запаси, так і їх залишок на кінець звітного періоду оцінюються за середніми цінами з урахуванням залишку запасів на початок звітного періоду та їх надходжень за звітній період. Метод LIFO припускає, що запаси, які придбані останніми, першими відпускатимуться на реалізацію, тому оцінюються за цінами останніх надходжень, а залишки запасів на кінець звітного періоду оцінюються за цінами перших надходжень. Метод ідентифікації передбачає оцінку запасів за кожною окремою партією.

Потрібно розглянути усі вказані методи, навчитись розраховувати вартість списаних запасів та їх залишку за кожним методом за умови використання кожної з двох систем обліку запасів.

Особливу увагу слід приділити методиці оцінки та відображення запасів у балансі. Згідно з принципами обліку (зокрема – з принципом меншої вартості), запаси відображаються в балансі за собівартістю або за ринковими цінами на момент складання балансу, якщо ринкова ціна нижче за собівартість. Використовується три методи оцінки запасів за цим принципом: метод оцінки по видах запасів, або позиційний метод; метод оцінки по основних товарних групах запасів; метод оцінки за сукупністю товарних запасів на складі. Слід зрозуміти особливості кожного з цих методів, їх переваги, недоліки та умови використання в обліку.

Література [1, 6, 7, 8, 11, 16, 17, 18, 19, 20].

Тема 9. Облік довгострокових активів (9 годин)

Склад та класифікація довгострокових активів. Методи придбання та оцінки довгострокових активів. Амортизації основних засобів. Облік надходження та вибуття основних засобів. Облік нематеріальних активів. Особливості обліку природних ресурсів та їх виснаження.

При вивченні цієї теми слід усвідомити, що довгострокові активи – це такі активи, які мають термін корисної служби більше одного року, використовуються в діяльності підприємства і не призначені для перепродажу покупцям. Необхідно розглянути питання змісту, оцінки, амортизації та обліку довгострокових активів, які регулюються Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» та 38 «Нематеріальні активи», а також з'ясувати, яку інформацію щодо кожного класу довгострокових активів підприємство повинно розкривати у своїй фінансовій звітності згідно з вимогами міжнародних стандартів.

Потрібно зрозуміти, що первісною оцінкою довгострокових активів є собівартість їх придбання або створення. Собівартість – сплачена сума грошей або грошових еквівалентів, або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на момент його придбання або створення. Необхідно з'ясувати, що згідно з міжнародною практикою собівартість об'єкту основних засобів включає купівельну ціну (у тому числі ввізне мито та безповоротні податки) та витрати, що безпосередньо пов'язані з приведенням цього об'єкту в робочий стан для використання за призначенням.

Слід розглянути питання нарахування та обліку амортизації основних засобів, під якою розуміється систематичний розподіл вартості активу, що амортизується, протягом строку його корисного використання. Необхідно зрозуміти сутність понять «сума, що амортизується», «ліквідаційна вартість», «строком корисного використання». Потрібно дослідити фактори, що визначають строк корисного використання довгострокових активів (очікуваний термін використання підприємством, очікуваний фізичний та моральний знос, обмеження щодо використання активу).

Слід усвідомити, що метод нарахування амортизації повинен враховувати форму, в якій економічна вигода від активу споживається підприємством. Сума нарахованої амортизації списується на витрати звітного періоду, якщо вона не включається в балансову вартість іншого активу.

Необхідно ознайомитись з основними методами нарахування амортизації: метод лінійної амортизації, виробничий метод, метод подвійної норми амортизації, метод суми цифр років експлуатації. Слід розглянути сутність та особливості вказаних методів, їх переваги, недоліки та особливості застосування.

Слід звернути увагу на необхідність періодичного перегляду методу нарахування амортизації, зокрема, якщо мала місце суттєва зміна очікуваної форми економічної вигоди від активу, що використовується. Зміна методу амортизації повинна бути відображена в обліку як зміна в оцінці, а суми амортизації в поточному та майбутніх періодах повинні бути скориговані.

Облік надходження довгострокових активів в основному тотожний обліку надходження запасів. У разі ліквідації або продажу довгострокових активів їх балансова вартість виключається з активу балансу, а фінансовий результат визначається як різниця між сумою чистих надходжень від ліквідації або продажу та балансовою вартістю об'єкта та відображається у звіті про прибутки та збитки. Результат переоцінки об'єктів, що ліквідовані або реалізовані, включається до складу нерозподіленого прибутку.

Особливу увагу слід приділити особливостям обліку нематеріальних активів, до яких у міжнародній практиці відносяться довгострокові вкладення в об'єкти права власності, що не мають матеріально-речової форми, але мають вартість та здатні приносити дохід. Традиційно серед них виокремлюють ділову репутацію, право користування природними ресурсами, право користування майном, інтелектуальну власність, авторські права на промислові зразки, винаходи, ноу-хау, товарні знаки, привілеї тощо. Потрібно розглянути методологію оцінки собівартості нематеріальних активів та їх зносу.

Слід також розглянути облік природних ресурсів, особливість яких полягає в тому, що при видобутку вони стають матеріальними запасами. Оскільки запаси природних ресурсів не відновлюються, їх відносять до «виснажуваних активів», тому потрібно приділити увагу особливостям відображення в обліку виснаження активів.

Література [1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 11, 21, 22].

Тема 10. Облік фінансових вкладень (9 годин)

Види фінансових вкладень та принципи їх оцінки. Особливості обліку інвестицій у акції. Методи оцінки цінних паперів. Облік за методом участі в капіталі.

При вивченні цієї теми необхідно усвідомити сутність поняття фінансові вкладення, тобто інвестиції однієї компанії в цінні папери та капітал інших компаній. Це, зазвичай, короткострокові папери (комерційні папери, казначейські сертифікати тощо); боргові зобов'язання (облігації держави або корпорацій тощо), а також цінні папери, що надають право власності (акції, опціони, тощо).

Слід зрозуміти, що в обліку та звітності виділяють короткострокові інвестиції – інвестиції терміном до одного року з метою вигідного розміщення тимчасово вільних коштів – та довгострокові інвестиції – кошти на тривалий строк (більше, ніж 1 рік), вкладені в інші юридично самостійні підприємства з метою отримання впливу над ними або для одержання додаткового прибутку. Основними стандартами, які регулюють облік інвестицій, є Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства» та Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти».

Необхідно розглянути класифікацію фінансових інвестицій, яка відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку здійснюється за трьома основними ознаками: за терміном інвестування (поточні та необоротні), за видом фінансових інструментів (інвестиції за основними фінансовими інструментами та інвестиції за похідними фінансовими інструментами), за методом оцінки (фінансові інвестиції за справедливою вартістю з відображенням переоцінки як прибутку або збитку; фінансові інвестиції, що утримуються до погашення; фінансові інвестиції, призначені для продажу).

Слід зрозуміти, що придбання фінансових інвестицій може здійснюватись трьома шляхами: за грошові кошти; шляхом обміну на цінні папери власної емісії; шляхом обміну на інші активи. Інвестиції в боргові цінні папери (облігації, векселі інших підприємств) оцінюються за вартістю їх придбання.

Якщо інвестиції в облігації мають довгостроковий характер, то різниця між вартістю придбання облігації та вартістю її погашення повинна бути амортизована. Амортизація премії (суми перевищення вартості придбання облігації над вартістю її погашення) або дисконту (суми перевищення вартості погашення облігації над вартістю її придбання) з придбаних облігацій здійснюється з моменту придбання облігацій до закінчення строку їхньої дії, відповідно регулярно зменшуючи або збільшуючи суму прибутку, одержану у вигляді процентів.

Необхідно усвідомити, що короткострокові інвестиції в акції оцінюються за собівартістю їх придбання, яка містить усі витрати на придбання акцій. Одержані за цими акціями дивіденди інвестор відображає на рахунку фінансових результатів. Потрібно звернути увагу на те, що після первісного визнання фінансові інвестиції оцінюються за їх справедливою вартістю, за винятком утримуваних до погашення інвестицій, які повинні оцінюватися за амортизованою вартістю із застосуванням методу ефективної ставки відсотка, а також інвестицій у пайові інструменти, за якими немає котируваних ринкових цін на активному ринку, і справедлива вартість не може бути достовірно оцінена, та пов'язаних з ними похідних інструментів, розрахунки за якими повинні проводитися шляхом постачання таких некотируваних пайових інструментів, які повинні оцінюватися за собівартістю.

Слід також усвідомити, що в разі несуттєвого впливу інвестора неринкові акції обліковуються за собівартістю, а ринкові – з найнижчою з оцінок: собівартістю або ринковою вартістю портфеля в цілому. Якщо ринкова ціна портфеля акцій нижча, ніж їхня собівартість, то створюється резерв знецінення цінних паперів. Нереалізований збиток від знецінення портфеля довгострокових інвестицій в ринкові акції віднімається з суми власного капіталу.

У разі наявності суттєвого впливу застосовується метод участі в капіталі, згідно з яким інвестиції в асоційоване підприємство первісно визнаються за собівартістю і балансова вартість збільшується або зменшується для визнання частки інвестора у прибутку або збитку об'єкта інвестування після дати придбання.

Потрібно зрозуміти, що на існування або наявність значного впливу вказують: володіння значною часткою акцій (як правило 20% та більше); присутність інвестора в раді директорів контрагента; участь його в процесах прийняття рішень; матеріальні відносини між партнерами; взаємообмін управлінським персоналом; забезпечення важливою технічною інформацією.

Література [1, 2, 4, 5, 13].

Тема 11. Основи управлінського обліку (10 годин)

Сутність, мета та функції управлінського обліку. Система рахунків управлінського обліку. Класифікація витрат в управлінському обліку. Системи і методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції.

При вивченні цієї теми слід уявити поняття “управлінський облік”, усвідомити основну мету управлінського обліку, яка полягає в забезпеченні менеджерів підприємства усіх рівнів якісною інформацією для прийняття зважених управлінських рішень. Потрібно розглянути основні концепції управлінського обліку, усвідомити їх сутність і основні завдання системи управлінського обліку в рамках даних концепцій.

Особливу увагу слід приділити функціям управлінського обліку, а саме інформаційній, яка полягає в забезпеченні керівників всіх рівнів управління інформацією, необхідною для стратегічного та поточного планування, контролю і прийняття обґрунтованих управлінських рішень, та комунікаційній, яка полягає у формуванні інформації, що є засобом внутрішнього комунікаційного зв'язку між підрозділами і посадовими особами.

Необхідно засвоїти основні принципи управлінського обліку та особливості користувачів інформації управлінського обліку.

Слід розглянути систему рахунків управлінського обліку та їх взаємозв'язок з планом рахунків фінансового обліку. Необхідно усвідомити, що значна частина управлінської інформації про витрати формується та знаходить своє відображення саме в системі рахунків фінансового обліку.

Особливу увагу слід приділити узагальненню інформації про доходи та витрати підприємства за допомогою системи контрольних рахунків – підсумкових рахунків, у яких записи здійснюються за підсумковими сумами операцій періоду.

Слід розглянути основні системи рахунків управлінського обліку:

а) централізовану, яка передбачає об'єднання рахунків управлінського та фінансового обліку в єдиний систему рахунків;

б) роздільну, яка передбачає незалежне ведення рахунків управлінського та фінансового обліку.

Необхідно усвідомити, що перелік сформованих рахунків залежить виключно від цілей формування системи та умов ведення управлінського обліку на конкретному підприємстві. Тому слід розглянути переваги та недоліки кожної з цих систем, а також проаналізувати загальні схеми ведення облікових записів в централізованій та роздільній системах обліку, їх загальні риси та відмінності.

Особливу увагу слід приділити витратам як об'єкту управлінського обліку. Потрібно зрозуміти, що метою обліку витрат на виробництво є визначення розміру витрат, які припадають на кожну окрему операцію або кожен окремий продукт, що необхідно для оцінки запасів і визначення прибутку. Необхідно усвідомити завдання управлінського обліку витрат на виробництво, яке полягає в накопиченні даних для розрахунку собівартості одиниці продукції по продуктах (для оцінки собівартості продукції) та за центрами відповідальності (з метою контролю за рівнем витрат), що потребує системи накопичення витрат з подальшим їх розподілом.

Слід розглянути основні елементи виробничої системи управлінського обліку витрат та основні етапи облікових робіт в системі виробничого обліку, проаналізувати основні групи факторів, що впливають на побудову системи обліку виробничих витрат на підприємстві (загально-організаційні, обліково-організаційні та технологічні).

Необхідно ознайомитись з основними напрямками класифікації витрат в системі управлінського обліку та з їх видами за різними класифікаційними ознаками, а також зрозуміти основні методи аналізу витрат. Слід усвідомити, що системи обліку витрат розрізняються:

а) за об'єктами обліку: облік за видами витрат, облік за центрами відповідальності, облік витрат відносно бази розподілу;

б) за повнотою включення витрат до собівартості: облік за повною собівартістю та облік за неповною (усіченою) собівартістю;

в) за часом обчислення: облік за фактичною собівартістю, облік за нормативною собівартістю, облік за плановою собівартістю.

Необхідно зрозуміти сутність, мету та основні завдання калькулювання витрат. Особливу увагу слід приділити етапам калькулювання собівартості продукції. Потрібно також розглянути вплив методів калькуляції на розмір прибутку підприємства.

Слід усвідомити сутність основних методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, до яких відносяться калькулювання за замовленнями (позамовний метод) та калькулювання за процесами (попроцесний метод). Необхідно детально проаналізувати варіанти кожного з методів, їх переваги та недоліки, умови застосування, а також особливості побудови системи обліку та документообігу для кожного з них. Крім того, потрібно розглянути гібридні системи калькулювання, а також нормативний метод обліку витрат Standart Costing, його переваги та недоліки. Окремо слід дослідити методи розподілу витрат між проданими товарами та залишками на складі: метод повних (поглинутих) витрат (Absorption Costing), метод прямих (перемінних) витрат (Direct Costing) та метод повної собівартості (Full Costing).

Для зазначених методів також необхідно проаналізувати їх переваги та недоліки, умови застосування та особливості побудови системи обліку та документообігу.

Література [1, 2, 4, 5, 13].

Тема 12. Облік короткострокових зобов'язань (9 годин)

Поняття зобов'язань. Визначення та оцінка короткострокових зобов'язань. Види короткострокових зобов'язань та їх облік.

При вивченні цієї теми слід усвідомити, що зобов'язання – це заборгованість підприємства іншим підприємствам, організаціям та особам, яка виникає внаслідок виконання підприємством різних угод.

Необхідно з'ясувати відмінність між короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями.

Короткострокові зобов'язання – це кредиторська заборгованість, яка має бути погашена впродовж року або одного господарського циклу незалежно від його тривалості. До них входять рахунки, що підлягають сплаті; зарплата, що підлягає сплаті, а також поточні платежі по довгострокових зобов'язаннях.

Довгострокові зобов'язання – це кредиторська заборгованість, яка має бути сплачена впродовж терміну, що перевищує один рік. Це зобов'язання по випущених облігаціях; іпотечний кредит; заборгованість по лізингу; відкладені податки; довгострокові векселі видані; зобов'язання по пенсійних виплатах.

Потрібно зрозуміти, що зобов'язання реєструються в обліку тільки тоді, коли по них виникає заборгованість. Зобов'язання, які підлягають виконанню у майбутньому, не є заборгованістю і не відображаються у обліку.

Треба усвідомити, що в залежності від порядку визначення сум заборгованості всі зобов'язання поділяють на фактичні, що включають заборгованість, по яких визначена фактична сума заборгованості (заборгованість по рахунках постачальників, виданих векселів, дивідендах до сплати, нарахована заробітна плата та ін.), оціночні, точна сума яких не може бути визначена до настання певної дати (заборгованість по податку на прибутки, на майно, гарантійні зобов'язання) та умовні, які реально не існують до визначення ймовірності і оцінки суми зобов'язання. Необхідно розглянути міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» та 10 «Події після звітного періоду».

Слід зрозуміти, що заборгованість постачальникам виникає при купівлі в них складських запасів (палива, матеріалів) та інших матеріальних цінностей (основних засобів, нематеріальних активів тощо). Придбання складських запасів відображається на рахунку «Витрати на купівлю» (за видами складських запасів) при періодичній системі бухгалтерського обліку і на рахунку «Складські запаси» при постійній

системі бухгалтерського обліку. Потрібно розглянути порядок обліку повернення запасів, обліку отриманих від постачальника розрахункових знижок.

Необхідно приділити увагу розрахункам з постачальниками та з банками підприємства, які здійснюються за допомогою векселів. Вексель виступає як засіб платежу і засіб кредитування. Для обліку розрахунків із застосуванням векселів застосовують рахунок «Векселі, що підлягають сплаті». Потрібно розглянути питання обліку векселів з окремо зафіксованими відсотками від номінальної вартості та векселів без зазначення відсотків, що включаються у номінальну вартість векселя, а також облік дисконту по виданих векселях. При розгляді питань обліку інших короткострокових зобов'язань потрібно дослідити облік розрахунків по податку з продажу, акцизному збору, доходів майбутніх періодів, поточної частини довгострокових зобов'язань, сплати дивідендів.

Особливу увагу слід приділити обліку заробітної плати, що підлягає сплаті. Із заробітною платою пов'язані такі зобов'язання: заборгованість по виплаті заробітної плати; заборгованість по податках, що утримуються із заробітної плати; заборгованість по інших утриманнях із заробітної плати. Нарахована заробітна плата включається у витрати підприємства. Витрати на заробітну плату обліковуються на рахунку «Витрати по оплаті праці». Для обліку заборгованості використовують рахунок «Розрахунки з персоналом». Необхідно розглянути Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам».

Потрібно також дослідити особливості обліку зобов'язань за облігаціями. Облігація – це цінний папір, який містить зобов'язання емітента виплатити її власникові по закінченні зазначеного терміну номінальну вартість і періодично виплачувати певну суму відсотків. У залежності від наявності забезпечення відокремлюють забезпечені та незабезпечені облігації; від порядку погашення – фіксовані та серійні; від зазначення процентів – процентні та безпроцентні (купони); від конвертованості – конвертовані та неконвертовані. Слід з'ясувати, що при оцінці облігації застосовується теперішня (ринкова) вартість.

Література [1, 2, 3, 4, 5, 8].

Тема 13. Облік довгострокових зобов'язань (9 годин)

Сутність та види довгострокових зобов'язань. Облік довгострокових облігацій. Облік викупу облігацій та перетворення їх на акції. Облік довгострокових векселів. Облік зобов'язань по лізингу.

При вивченні цієї теми необхідно усвідомити сутність довгострокових зобов'язань та розглянути їх основні види. Потрібно з'ясувати, що до довгострокових зобов'язань належать довгострокові позики банків, інші довгострокові фінансові зобов'язання, відстрочені податкові зобов'язання та інші довгострокові зобов'язання.

Слід приділити увагу обліку довгострокових облігацій, випущених за номінальною вартістю; облігацій, випущених з дисконтом та з премією, а також питанням нарахування та обліку амортизації дисконту та премії. Потрібно розглянути метод реальних відсотків амортизації дисконту і премії по випущених облігаціях як альтернативний метод до лінійної амортизації дисконту и премії.

Необхідно дослідити, як при випуску облігацій передбачаються умови їх довгострокового викупу. Викуп переважно здійснюється за вищою, ніж номінал, ціною. Загальне правило при довгостроковому викупі передбачає визначення поточної вартості облігації на дату викупу; відображення в обліку виплати грошей; визначення і відображення в обліку прибутків чи збитків від викупу облігацій. Особливу увагу слід приділити обліку операцій конвертування облігацій у акції за методом балансової (або поточної) вартості.

Необхідно розглянути облік довгострокових векселів та усвідомити, що довгострокові векселі мають ту ж саму природу, що й короткострокові, але потребують періодичних виплат відсотків по залишку несплаченої суми і зменшення заборгованості по векселю. В балансі зменшення суми заборгованості для наступного року показується як поточна (короткострокова) заборгованість, а залишок, несплачений після цього, – як довгострокова заборгованість.

Розглядаючи довгострокові орендні зобов'язання, слід виділити зобов'язання при операційній та фінансовій оренді та зрозуміти, що частина заборгованості, яка має бути сплачена наступного року,

показується в балансі як короткострокова заборгованість, а решта – як довгострокова.

Література [1, 2, 3, 4, 5, 8].

Тема 14. Облік власного капіталу та розподілу прибутку (15 годин)

Складові власного капіталу. Облік формування капіталу корпорації. Облік випуску звичайних та привілейованих акцій. Облік змін власності – Нарахування та облік розрахунків по дивідендах.

При вивченні цієї теми необхідно зрозуміти, що акціонерний (власний) капітал корпорації складається з вкладеного капіталу, дарчого капіталу, резерву переоцінки та нерозподіленого прибутку. Вкладений капітал формується переважно коштами інвесторів в обмін на реалізовані їм акції, а також за рахунок додаткового оплаченого капіталу.

Також потрібно усвідомити, що акція – це цінний папір без установленого строку обігу, який засвідчує дольову участь в акціонерному товаристві та дає право його власникові на: участь в управлінні товариством, одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, участь у розподілі майна при ліквідації товариства. Долю акцій, що належать певній особі засвідчує акціонерний сертифікат. Акції зазвичай випускаються двох видів: прості та привілейовані. Привілейовані акції, в свою чергу, можуть бути кумулятивними та некумулятивними, конвертованими та неконвертованими, відкличними та невідкличними. Серед акцій, що дозволені до випуску, відрізняють випущені акції – акції в обігу та акції в портфелі, а також невипущені акції.

Необхідно з'ясувати, що відрізняють кілька вартостей (оцінок) акцій: номінальна вартість, оголошена (встановлена) вартість, емісійна вартість, ринкова вартість, ліквідаційна вартість, викупна вартість, балансова вартість. Акції з номінальною вартістю можуть продаватися за номінальною вартістю, вище або нижче номінальної вартості. У будь-якому разі у статутний капітал зараховується тільки номінальна вартість. Якщо акції продаються за ціною, нижчою від номінальної, то різниця відображається по дебету рахунку «Додатковий капітал», якщо він має

кредитовий залишок; якщо ні – то сума різниці списується за рахунок «Нерозподіленого прибутку». Потрібно звернути увагу на те, що у деяких країнах (наприклад, США) продаж простих акцій нижче номінальної вартості заборонений. Якщо акції продаються за ціною, вище номінальної, то різниця відображається по кредиту рахунку «Додатковий капітал». Доход, отриманий понад оголошеної вартості звичайних безномінальних акцій, відображається як додатковий капітал. Компанії можуть випускати акції під надані послуги та негрошові активи за передплатою, тому потрібно розглянути бухгалтерський облік цих операцій.

Слід також розглянути викуп власних акцій, дослідити мету цієї операції та її вплив операції на активи та на акціонерний капітал компанії. Для обліку викуплених акцій застосовують рахунок «Викуплені власні акції», який є активним, регулюючим, контрпасивним. Він регулює рахунок «Статутний капітал». Викуплені акції можуть випускатися знову. Якщо ціна повторної реалізації дорівнює собівартості викупу, дебетують рахунок «Гроші» і кредитують рахунок «Викуплені власні акції». При продажу акцій за ціною, нижчою за собівартість, різницю покривають за рахунок «Додаткового капіталу від викуплених акцій». Якщо суми цього капіталу не вистачає для покриття, дебетується рахунок «Нерозподілений прибуток». Необхідно розглянути міжнародний стандарт фінансової звітності 2 «Платіж на основі акцій».

Потрібно звернути увагу на те, що привілейовані акції можуть мати право конвертації у прості акції, що робить їх привабливими для інвесторів. Переведення здійснюється за встановленим коефіцієнтом. Потрібно розглянути облік конвертації акцій за різними умовами.

Необхідно усвідомити, що у процесі створення корпорації мають місце організаційні витрати (гонорар юриста, гонорар аудиторів, витрати на друк сертифікатів та поштові витрати, витрати, пов'язані з реєстрацією на фондовій біржі, канцелярські та адміністративні витрати, витрати на рекламні проспекти тощо), які належать до нематеріальних активів і на витрати компанії відносяться через нарахування амортизації впродовж кількох років (від 5 до 40 років). Допускається також пряме списання цих витрат за рахунок додаткового оплаченого капіталу.

Особливу увагу слід приділити обліку дивідендів, під якими розуміється частина прибутку корпорації, що розподіляється між акціонерами. Форми сплати дивідендів можуть бути такими: грошима, майном, акціями, квитанцією або зобов'язанням на сплату майбутньому. Потрібно розглянути порядок обліку цих операцій, звернувши увагу на те, що з дивідендами пов'язані три дати: дата оголошення дивідендів, дата реєстрації власників акцій та дата виплати дивідендів, але в обліку відображають операції, пов'язані тільки з двома датами: датою оголошення дивідендів та датою їх виплати.

Необхідно дослідити бухгалтерський облік процесу розщеплення акцій, який відбувається, коли корпорація збільшує кількість випущених акцій шляхом пропорційного зменшення їх номінальної вартості. До розщеплення компанія вдається при значному зростанні ринкових цін. Операція розщеплення акцій бухгалтерськими проведеннями не відображається. На рахунок «Статутний капітал» в балансі буде внесено зміни про кількість і номінальну вартість акцій.

Потрібно також приділити увагу обліку розподілу капіталу на створення спеціальних резервів – фінансового, статутного, деяких факультативних резервів тощо. Особливої уваги потребує вивчення засад оподаткування прибутку у різних країнах та його відображення в бухгалтерському обліку.

Література [1, 6, 11, 13, 12, 14].

4 ПРАКТИЧНІ ТА ЛАБОРАТОРНІ ЗАНАТТЯ

З дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» проведення практичних занять для студентів заочної форми навчання напряму 6.030509 – облік і аудит не передбачено робочою програмою. Програма дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» включає 8 години лабораторних робіт, перелік яких за темами наведено у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Перелік лабораторних робіт

Тема	Характер заняття	Усього годин	Необхідні приладдя
Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація	Імітаційні вправи	2	ПЕОМ
Консолідована звітність	Імітаційні вправи	2	ПЕОМ
Основи управлінського обліку	Імітаційні вправи	2	ПЕОМ
Облік власного капіталу та розподіл прибутку	Імітаційні вправи	2	ПЕОМ

5 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ

5.1 Загальні вказівки до виконання індивідуальних завдань

Метою виконання індивідуальних контрольних завдань з дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» є закріплення знань, здобутих під час вивчення теоретичного курсу, необхідних для професійної діяльності, а також набуття практичних навичок роботи з інформаційною базою.

Контрольну роботу студенту потрібно виконати і передати для перевірки у термін, встановлений навчальним графіком.

Студенти виконують індивідуальну контрольну роботу, яка складається з двох завдань:

- 1) теоретична частина – написання реферату з обраної теми;
- 2) практична частина – складання обліково-аналітичного циклу фірми за варіантом.

При оформленні роботи необхідно дотримуватися такого порядку:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- теоретична частина;

- практична частина;
- висновки;
- перелік посилань.

Зміст включає номери і назви структурних елементів роботи (вступ, теоретична та практична частини, висновки, перелік посилань) та номери сторінок, на яких розміщується початок матеріалу. До складання змісту треба віднестися досить уважно. Зміст має бути добре обґрунтованим; його призначенням є забезпечення логічної послідовності викладання всіх розділів контрольної роботи.

У вступі потрібно обґрунтувати актуальність теми, сформулювати цілі та завдання контрольної роботи.

У теоретичній частині повинні бути розкриті теоретичні аспекти з обраної тематики за індивідуальним варіантом та власна точка зору студента на питання, що висвітлюється у цьому розділі.

Практична частина контрольної роботи складається із задачі, виконаної за індивідуальним варіантом.

У висновках потрібно підвести підсумки роботи.

Наприкінці роботи необхідно навести перелік літератури, яка використана при виконанні контрольної роботи згідно з правилами бібліографічного опису друкованих творів, а в тексті роботи повинні бути посилання на них. Порядок нумерації літературних джерел у списку повинен відповідати порядку посилань на них у тексті роботи. У кінці роботи, після висновків, має бути особистий підпис студента та дата виконання.

Контрольна робота оформляється відповідно [23].

Номер варіанту індивідуального завдання студенти вибирають у відповідності до двох останніх цифр залікової книжки або студентського квітка згідно з таблицею 5.1. Так, наприклад, якщо номер залікової книжки або студентського квітка 87654321, то дві останні цифри номера – 21, і студент обирає тему реферату та практичного завдання за номером 21.

Обсяг теоретичної частини роботи не повинен перевищувати 10 – 15 сторінок. Виклад матеріалу має бути літературним, чітким і ясным, послідовним.

Індивідуальне завдання слід виконувати в такій послідовності:

- 1) вибір теми;
- 2) складання плану роботи;
- 3) вивчення літератури за темою дослідження;
- 4) написання і оформлення теоретичної частини роботи;
- 5) вирішення практичного завдання;
- 6) підготовка до захисту і захист контрольної роботи.

5.2 Варіанти питань для теоретичної частини індивідуального завдання

Завдання виконується на основі вивчення літературних джерел по запропонованій темі. Номер варіанта теоретичного питання обирається студентом самостійно відповідно до двох останніх цифр номера його залікової книжки. Перелік теоретичних питань за варіантом наведено у таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Перелік теоретичних питань

№ варіанта	Теоретичне питання
1	2
1	Основні етапи світового розвитку бухгалтерського обліку
2	Класифікація моделей бухгалтерського обліку
3	Основні принципи фінансового обліку
4	Міжнародні професійні організації, що пов'язані з обліком та їх діяльність
5	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, їх сутність та призначення
6	Склад, призначення та загальна методика складання фінансової звітності
7	Технологічний процес і процедури фінансового обліку
8	Звіт про фінансовий стан за МСБО, загальна побудова, оцінка статей
9	Звіт про сукупні прибутки та збитки за МСБО, призначення, зміст та методика складання

Продовження таблиці 5.1

1	2
10	Звіт про рух грошових коштів за МСБО, призначення, зміст та методика складання
11	Звіт про зміни у власному капіталі за МСБО, призначення, зміст та методика складання
12	Додатки до звітності за МСБО призначення, зміст та методика складання
13	Методика аналізу платоспроможності (ліквідності) підприємства на основі фінансової звітності
14	Методика аналізу заборгованості (структури капіталу) підприємства на основі фінансової звітності
15	Особливості ведення обліку у зарубіжних країнах
16	Облік і контроль грошей в касі
17	Методика обліку нестач і надлишків грошей в касі
18	Облік створення і використання фонду дрібних сум
19	Документальне оформлення і облік операцій на банківських рахунках
20	Банківська звірка та її проведення
21	Облік короткострокових фінансових інвестицій
22	Види дебіторської заборгованості та облік рахунків до одержання
23	Облік наданих знижок, повернення товарів
24	Методика визначення та облік сумнівної дебіторської заборгованості
25	Управління дебіторською заборгованістю підприємства
26	Встановлення кредитної політики підприємства
27	Облік векселів до одержання та процентів по них.
28	Дисконтування векселів
29	Система постійного обліку запасів в зарубіжних країнах
30	Система періодичного обліку запасів в зарубіжних країнах
31	Методи оцінки товарно-матеріальних запасів

Продовження таблиці 5.1

1	2
32	Вплив оцінки вартості запасів на величину звітного доходу
33	Оцінка і відображення складських запасів в балансі
34	Управління товарно-матеріальними запасами
35	Склад, класифікація та оцінка довгострокових активів
36	Визначення та відображення в обліку купівельної вартості довгострокових активів
37	Концепції та методи нарахування зносу
38	Методика розрахунку та облік амортизації основних засобів
39	Ремонт, технічне обслуговування та добудування довгострокових активів
40	Нематеріальні довгострокові активи
41	Склад, характеристика, оцінка природних ресурсів та методика обліку їх надходження
42	Методика нарахування, облік амортизації (виснаження) та списання вичерпаних природних ресурсів
43	Облік торгових марок та товарних знаків
44	Облік ліцензій, привілеїв, формул та технологій
45	Облік організаційних витрат
46	Облік гудвілу
47	Облік відкладених витрат
48	Взаємний облік довгостроковими активами
49	Види фінансових вкладень та принципи їх оцінки
50	Облік рахунків до сплати
51	Облік заборгованості по векселях виданих
52	Облік повернення товарів та купівельних знижок при розрахунках з постачальниками
53	Методика обліку комерційних та розрахункових знижок при розрахунках з постачальниками
54	Облік короткострокових зобов'язань по розрахунках з бюджетом (акцизний збір, ПДВ, податок на прибуток, на майно)

Продовження таблиці 5.1

1	2
55	Облік короткострокових зобов'язань по авансах одержаних, дивідендах та частині довгострокового боргу
56	Облік нарахування, утримань і виплати заробітної плати
57	Облік довгострокових облігацій
58	Облік довгострокових зобов'язань, що виникають за фінансової оренди (лізингу)
59	Оцінка облігацій до сплати
60	Формування фондів на погашення облігацій
61	Методика та техніка складання консолідованої фінансової звітності
62	Консолідований баланс
63	Консолідований звіт про сукупні прибутки та збитки
64	Методи отримання контрольного пакету акцій та їх облік
65	Типи акціонерного капіталу
66	Облік акціонерного капіталу та звітування з нього
67	Портфель власних акцій
68	Нарахування та облік розрахунків по дивідендах
69	Облік викупу власних акцій
70	Порядок та облік розподілу прибутків (збитків) між партнерами
71	Облік ліквідації товариств та корпорацій
72	Облік злиття підприємств
73	Облік розподілу прибутку корпорацій зарубіжних країн
74	Склад і загальна методика обліку витрат в зарубіжних фірмах
75	Склад і загальна методика обліку доходів в зарубіжних фірмах
76	Застосування фінансових показників та їх типи
77	Визначення операцій у іноземних валютах та види валютних курсів

Продовження таблиці 5.1

1	2
78	Міжнародна практика обліку операцій у іноземних валютах
79	Облік та аналіз впливу інфляції
80	Облік податків на прибуток корпорацій
81	Особливості обліку оподаткування у Великобританії
82	Особливості облікових систем США
83	Особливості обліку оподаткування у Франції
84	Особливості обліку оподаткування у Німеччині
85	Загальна характеристика обліку у Білорусі
86	Загальна характеристика обліку у Австралії
87	Загальна характеристика обліку у Канаді
88	Особливості обліку основних засобів у Росії
89	Основні концепції капіталу у Росії
90	Особливості обліку зобов'язань у Данії
91	Особливості складання фінансової звітності у Франції
92	Загальна характеристика обліку у Португалії
93	Загальна характеристика обліку у Польщі
94	Особливості складання фінансової звітності у Греції
95	Особливості складання фінансової звітності у Іспанії
96	Загальна характеристика обліку у Китаї
97	Загальна характеристика обліку у Чехії
98	Загальна характеристика обліку у Італії
99	Загальна характеристика обліку у Туреччині
100	Загальна характеристика обліку у Австрії

5.3 Вихідні дані для виконання практичної частини індивідуального завдання

Зарубіжна компанія SENDY розпочала свою діяльність у 20_ р. і займалась наданням консультаційних послуг. У подальшому компанія успішно витримала конкуренцію в розширенні сфери послуг і займається наданням аудиторських послуг. Облік ведеться згідно МСБО. Сальдо на рахунках Головної книги компанії SENDY наведено у таблиці 5.2.

Таблиця 5.2

Сальдо початкове на рахунках Головної книги компанії SENDY
станом на 01 липня 20_ р.

№ рахунка	Назва рахунка	Сальдо	
		дебет	кредит
101	Грошові кошти	\$20,000	
103	Рахунки до отримання	-	
105	Матеріали	15,000	
110	Передоплата за рахунками	-	
115	Земельна ділянка	30,000	
120	Будівлі та споруди	180,000	
125	Обладнання	<u>55,000</u>	
130	Накопичений знос (будівлі)		\$15,000
131	Накопичений знос (обладнання)		10,000
140	Довгострокові інвестиції (земля)		
201	Рахунки до сплати		10,000
202	Податок на прибуток до сплати		-
203	Податок на майно до сплати		-
205	Позика, отримана під 10% річних		160,000
301	Внесений акціонерний капітал за номіналом (7000 акцій, номінал \$10)		70,000
303	Додатковий капітал		10,000
305	Нерозподілений доход		<u>25,000</u>
401	Дохід від надання послуг		
501	Витрати на комунальні послуги		
505	Витрати на заробітну плату		
506	Витрати на страхування		
510	Витрати на амортизацію		
515	Витрати на сплату відсотків		
520	Витрати по сплаті податку на прибуток		
525	Інші витрати		
	РАЗОМ	<u>\$300,000</u>	<u>\$300,000</u>

Перелік операцій компанії SENDY з 1 липня по 31 грудня 20_ р. наведено у таблиці 5.3.

Таблиця 5.3

Перелік операцій компанії SENDY з 1 липня по 31 грудня 20_ р.

Дата	№ операції	Зміст операції	Сума, \$
1	2	3	4
02.07.	1	Нарахована орендна плата за минулий період: - надійшли кошти в сумі; - не отримано на рахунки компанії	105,000 2,500
12.07.	2	Сплачено по рахунках за комунальні послуги	8,000
01.08.	3	Придбано земельну ділянку для використання в майбутньому, за яку сплачено готівкою, - отримано кредит на 3 роки під 10% річних, які сплачуються 31.12 щороку	40,000 10,000 30,000
10.08.	4	Отримано рахунки за користування електроенергією, телефоном та інші витрати	200
11.09.	5	Операційні витрати, що були сплачені, складають: - комунальні послуги, - витрати на заробітну плату	25,850 12,150
25.10.	6	Сплачено за страховий поліс, строк дії поліса – 2 роки, застраховано майно компанії	4,000
10.11.	7	Списано матеріали, використані для проведення рекламних заходів, вартість їх врахована як інші витрати	3,500
20.11.	8	Надано юридичні та консультаційні послуги по організації бізнесу фірмам «SWIN» та «TOSKA»	92,300

Продовження таблиці 5.3

1	2	3	4
20.12.	9	Нарахована амортизація будівлі (строк корисного використання 25 років, ліквідаційна вартість -0)	10,000
20.12.	10	Нарахована амортизація обладнання (строк корисного використання 10 років, ліквідаційна вартість \$5.000). Обліковою політикою передбачене використання рівномірного методу амортизації	12,000
25.12.	11	На кінець облікового періоду було використано із попередньо сплачених страхових послуг	350
31.12.	12	Нарахований та сплачений податок на майно	1,600
31.12.	13	Надійшли кошти від фірм-партнерів за надані юридичні послуги	80,250
31.12.	14	Погашено частину позики, отриманої у січні поточного року та проценти за користування позикою	25,000 16,000
31.12.	15	Сплачено проценти по позиці для придбання земельної ділянки	100
31.12.	16	Витрати на сплату податку на прибуток	22,010

Необхідно завершити цикл обробки облікової інформації, виконавши наступні завдання згідно міжнародної практики ведення обліку.

1. Відкрити Т-подібні рахунки для кожного рахунка, сальдо початкове яких наведено у таблиці 5.2. Початкове сальдо станом на 01 липня 20_ р. відкривається по кожному рахунку.

2. Проаналізувати та скласти журнальні проведення, перелік яких наведено у таблиці 5.3, та записати їх у Реєстраційний журнал, форма якого наведена у таблиці А.1 додатку А.

3. Виконати постінг, тобто перенести всі бухгалтерські проведення з Реєстраційного журналу до Головної книги на відповідні Т-подібні рахунки.

4. Скласти пробний баланс на 01 серпня 20_ р. Форма пробного балансу наведена у таблиці А.2 додатку А.

5. Скласти Звіт про сукупні прибутки і збитки та Звіт про фінансовий стан на 01 січня 20_ р. Форми звітів наведені відповідно у таблицях А.3 та А.4 додатку А.

Оскільки міжнародні стандарти бухгалтерського обліку не регламентують форму фінансових звітів компаній (Балансу, Звіту про сукупні прибутки та збитки, Звіту про фінансовий стан), то компанія може самостійно обирати форми для подання своєї фінансової звітності, якщо інше не передбачено законодавством. Бланки форм основних фінансових звітів, що рекомендуються для виконання індивідуального завдання, наведені у додатку А.

Вихідні дані для індивідуальних варіантів студенти отримують шляхом перерахування даних з таблиць 5.2 та 5.3 наступним чином.

Сальдо початкове для кожного рахунку з таблиці 5.2 студент розраховує за формулою:

$$C_{MN} = C \times (1 + MN/100), \$, \quad (5.1)$$

де C_{MN} - сальдо початкове певного рахунку за дебетом (кредитом) для індивідуального варіанту MN, \$;

C – сальдо початкове за дебетом (кредитом) відповідного рахунку з таблиці 5.2, \$;

MN – номер варіанту, який відповідає двом останнім цифрам номеру залікової книжки студента (N – остання цифра номеру залікової книжки, M – передостання цифра).

Суму по операціям, наведеним у таблиці 5.3, студент розраховує за формулою:

$$CO_{MN} = C \times (2 + MN/100), \$, \quad (5.2)$$

де CO_{MN} - сума за певною операцією для індивідуального варіанту MN, \$;

C – сума за відповідною операцією з таблиці 5.3, \$.

Так, наприклад, якщо номер залікової книжки студента 654321, то $M = 2$, $N = 1$ і номер індивідуального варіанту, відповідно, 21. Для цього варіанту сальдо початкове за дебетом рахунку 101 «Грошові кошти» становить:

$$20,000 \times (1 + 21/100) = 24,200, \$$$

а сума за господарською операцією № 2 для варіанту 21 становить:

$$8,000 \times (2 + 21/100) = 17,680, \$$$

і таке далі.

Завдання потрібно виконувати у відповідності з вимогами оформлення та ведення бухгалтерських записів у зарубіжних країнах.

6 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Роль обліку в системі управління та користувачі облікової інформації у зарубіжних країнах.

2. Фінансовий та управлінський облік як дві галузі єдиної системи бухгалтерського обліку.

3. Загальноприйняті принципи та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

4. Призначення, зміст і методика складання фінансової звітності у зарубіжних країнах.

5. Звіт про фінансовий стан підприємства згідно МСБО, його побудова, зміст, характеристика і оцінка статей. Зміни в балансі.

6. Звіт про прибутки та збитки, його зміст та порядок складання згідно МСБО.

7. Звіт про рух грошових коштів, його зміст та методика складання згідно МСБО.
8. Консолідована звітність згідно МСБО.
9. Аналіз фінансової звітності у зарубіжних країнах.
10. Склад грошових коштів, рахунки для їх обліку у зарубіжних країнах.
11. Облік і контроль касових операцій у зарубіжних країнах..
12. Створення і використання фонду дрібних сум.
13. Банківські чекові рахунки, порядок їх відкриття у зарубіжних країнах.
14. Документальне оформлення операцій по рахунку та перевірка звіту банку. Облік надлишків та нестач грошових коштів.
15. Види дебіторської заборгованості. Облік коштів до отримання у зарубіжних країнах.
16. Зарубіжний досвід обліку наданих скидок і повернення проданих товарів.
17. Методика розрахунку й обліку резерву сумнівної дебіторської заборгованості в країнах Європи і США.
18. Облік векселів до отримання. Порядок розрахунків по векселях. Облік отриманих векселів, не сплачених в установлений термін.
19. Системи (методи) обліку товарно-матеріальних цінностей у зарубіжних країнах.
20. Облік витрат на транспортування, облік втрат запасів згідно міжнародної практики.
21. Методи оцінки матеріалів і порядок відображення їх у балансі згідно МСБО.
22. Врахування зміни залишків матеріалів для визначення прибутку згідно МСБО.
23. Капітальні і некапітальні витрати у зарубіжних країнах.
24. Економічний зміст основних засобів, їх склад, класифікація та оцінка у зарубіжних країнах.
25. Методика розрахунку та облік амортизації основних засобів у зарубіжних країнах.

26. Облік надходження, наявності і вибуття основних засобів згідно МСБО.

27. Фінансові вкладення та принципи їх оцінки у зарубіжних країнах.

28. Облік вкладень у боргові зобов'язання, акцій та реальних інвестицій згідно МСБО.

29. Зарубіжний досвід обліку природних ресурсів та їх виснаження.

30. Характеристика нематеріальних активів та їх облік. Гудвіл, «Ноу-хау». Облік амортизації нематеріальних активів у країнах Європи і США.

31. Види інвестицій і порядок їх оцінки у зарубіжних країнах.

32. Облік інвестицій в облігації згідно МСБО..

33. Порядок амортизації премії та дисконту по придбаних облігаціях.

34. Порядок переоцінки портфеля інвестицій в акції. Облік інвестицій в асоційовані компанії згідно МСБО.

35. Облік інвестицій в дочірні компанії і методи консолідації. Методика й техніка складання консолідованої фінансової звітності у зарубіжних країнах.

36. Облік розрахунків з постачальниками, по векселях виданих та інших зобов'язаннях згідно МСБО.

37. Міжнародний досвід обліку короткострокових кредитів, векселів виданих, оренди та інших зобов'язань.

38. Зміст і оцінка довгострокових зобов'язань. Облік довгострокових векселів до сплати згідно МСБО.

39. Види облігацій і порядок їх випуску у зарубіжних країнах.

40. Методика розрахунку ринкової ціни облігації. Облік випущених облігацій.

41. Облік капіталу партнерів. Підрахунок і розподіл прибутків та збитків в товариствах у зарубіжних країнах.

42. Структура акціонерного капіталу. Характеристика акцій, їх оцінка. Облік випуску власних акцій згідно МСБО.

43. Нарахування та облік дивідендів по акціях. Облік викупу власних акцій у зарубіжних країнах.

Додаток А

**БЛАНКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ
ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ**

Таблиця А.1

Реєстраційний журнал

Дата	Зміст операції та пояснення	Довідка про проведення (Folio)	Дебет	Кредит

Таблиця А.2

Пробний баланс на 01 січня 20_ р.

№ рахунку	Назва рахунку	Сальдо	
		дебет	кредит

Таблиця А.3

Звіт про сукупні прибутки та збитки на 01 січня 20_ р.

Зміст	Показник
Дохід від надання послуг	
Операційні витрати:	
Витрати на комунальні послуги	
Витрати на заробітну плату	
Витрати на страхування	
Витрати на амортизацію	
Інші витрати	
Операційні витрати, разом	
Дохід від операційної діяльності	
Фінансові витрати:	
Витрати на сплату відсотків	
Прибуток до оподаткування	
Витрати на сплату податку на прибуток	
Чистий прибуток	

Таблиця А.4

Звіт про фінансовий стан на 01 січня 20_ р.

Стаття	На 01 липня 20_ р.	На 01 серпня 20_ р.
1	2	3
АКТИВИ		
Поточні активи:		
Грошові кошти		
Рахунки до отримання		
Запаси матеріалів		
Передоплата за рахунками		
<i>Поточні активи, разом</i>		

Продовження таблиці А.4

1	2	3
Операційні активи:		
Земельна ділянка		
Будівлі та споруди		
За винятком: накопичений знос – будівлі і споруди		
Обладнання		
За винятком: накопичена знос - обладнання		
<i>Операційні активи, разом</i>		
АКТИВИ, РАЗОМ		
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Короткострокові зобов'язання:		
Рахунки до сплати		
Податок на прибуток до сплати		
<i>Короткострокові зобов'язання, разом</i>		
Довгострокові зобов'язання:		
Позичка, отримана під 10% річних		
<i>Довгострокові зобов'язання, разом</i>		
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, РАЗОМ		
АКЦІОНЕРНИЙ КАПІТАЛ		
Вкладений акціонерний капітал		
Додатковий капітал		
<i>Нерозподілений прибуток (початкове сальдо + чистий прибуток)</i>		
АКЦІОНЕРНИЙ КАПІТАЛ, РАЗОМ		
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І АКЦІОНЕРНИЙ КАПІТАЛ, РАЗОМ		

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1 ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	4
2 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	5
3 РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4 ПРАКТИЧНІ ТА ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ.....	34
5 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ.....	35
5.1 Загальні вказівки до виконання індивідуальних завдань.....	35
5.2 Варіанти питань для теоретичної частини індивідуального завдання.....	37
5.3 Вихідні дані для виконання практичної частини індивідуального завдання.....	41
6 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ.....	46
Додаток А БЛАНКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ.....	49

Підписано до друку 00.00.2014. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид. арк. 3,05. Умов. друк. арк. 3,02. Тираж 100 пр. Замовлення №

Національна металургійна академія України
49600, Дніпропетровськ-5, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ